

Demokracie – ideologie nebo instituce?

Adam Wielomski o současném pojetí demokracie

Před časem jsem v televizi viděl jistého mladíka, který se v soudní síni zodpovídal z vraždy. Dopustil se tohoto činu, protože se s kolegou vsadili o to, kdo první vyjde na ulici a zabije člověka. Na otázku, jak ho vůbec napadlo, aby na něco takového přistoupil, odpověděl, že v tom nevidí nic zlého, „protože přece máme demokracii“.

Tento příznejme extrémní příklad poukazuje na mnohem širší a mnohem nebezpečnější proces chápání, čím je liberálně–demokratický stát, v kterém musíme žít. Je to snad místo ovládané anarchií, kde vládne svébytná hobbesovská válka každého s každým o přežití – a to doslova? Ne, to není jen hobbesovská válka o přežití, to je konsumpční „seberealizace“ – jenže za cenu života druhých. Od roku 1989 se totiž vize demokracie v našich krajích šíří jako synonymum úplné anarchie, odmítání všech hodnot a normativních systémů. Noviny se rozepisují o četných aférách, přepadeních a vraždách – násilí, podvody, zločiny a odmítání norem na nás už přestaly dělat dojem, staly se čímsi běžným. Není těžké uhadnout, odkud takový mladý člověk, jako je ten popsáný v prvním odstavci, čerpal vzorce a definice demokracie – z masmédií prosazujících konsumpční kulturu a perverzní kult „dělejte si, co chcete“. Dnes se každý zločinec, degenerant, úchyl a nihilista považují za demokrata a každý, kdo se protiví jejich teoriím, je vnímán jako nepřítel svobody – Richard Rorty má pravdu: demokracie porazila filozofii – anarchistické pojetí svobody porazilo všechny normativní zásady.

Jenže takové chápání demokracie není jen našim folklórem. Tak je chápána ve všech západních zemích. Z etiky zodpovědnosti a republikánských hodnot, kterými šermovali Otcové zakladatelé Spojených států a také demokratičtí ideologové 19. století, zbyl jen „pustý výsměch generací“.

Když se demokracie rodila jako politická idea, byla pojmána jako způsob výběru vlády a nikoli jako realizace neomezené svobody. Papež Lev XIII., když akceptoval demokratické instituce, prohlásil, že „existence lidské svobody, ať už je jakéhokoli druhu (...) v sobě spojuje nezbytnost vyslyšení nejvyššího a věčného rozumu, který není ničím jiným, než autoritou rozkazujícího a zakazujícího Boha (...), neboť nejvyšším cílem, o který musí lidská svoboda usilovat, je Bůh.“ A Svatý otec dodával, že pokud se demokracie omezí pouze na způsob výběru vlády a neohroží universální morální zásady a také dobro společnosti, je zřízením stejně legitimním, jako mnoho jiných.

Při pohledu na současnou demokracii ale vidíme, že se tak nestalo. Místo toho není dnes demokracie chápána jako politické zřízení, ale jako ideologie, světonázor, určitá vize světa. Stalo se tak ze dvou příčin. Za prvé, nechala vyjádřit se ty, kteří podlehl Pavlovi „vnějšmu člověku“, uznávají tedy vizi světa bez hodnot a jediným absolutnem se pro ně stal egoismus a konsumpcionismus. Máme zde co do činění s nedostatkem „etiky zodpovědnosti“. Svoboda spočívá na uvědomování si zodpovědnosti za své činy. Kdo to nechápe, bylo by lepší, aby svobodným nebyl – pro své vlastní dobro i dobro jiných lidí.

Z druhé strany je toto anarchistické pojetí svobody založeno na koncepci práv člověka, kterou určuje rouhačská parodie Božích i přirozených práv – tak jak je vidí katolická církev. V křesťanské koncepci přirozeného práva se práva vyvozují ze zákazů, které jsou naloženy na jiné lidi – protože mě nesmějí zabít, mám právo na život; protože nesmějí žádat cizí statky, mám právo vlastnit atd. Laická, osvícenecká koncepce práv člověka toto chápání odmítá: mám veškerá práva, protože jsem člověkem a z tohoto faktu vyplývá, že mám práva na to a na to. Mezi právy člověka je těžké nalézt pojetí závazků – zde jsou jen práva. Médii bombardovaný dnešní člověk slyší jen o svých právech a zapomíná, co jsou to povinnosti.

Když se ideologie spojí se slabou výchovou, které se jedinci dostane od rodiny, dostaneme dobré podhoubí pro všechny formy anarchistického pojetí svobody a demokracie. Celé generace jsou dnes vychovávány podle tohoto vzorce, kde existují jen práva, ale ne už povinnosti. Svoboda se zde mění ve svůj protiklad: v totální svobodu, kde neexistují žádné zásady a normy, tedy v anarchii. Je snadné pochopit, odkud se bere sklon k anarchistické svobodě. Po několika desetiletích totalitarismu jedna krajnost nahradila druhou. Zákazy uvolnily místo anarchii. Jenže kdysi, ale ne dnes, se lidé nebáli večer chodit po

ulici. Co je lidem po svobodě bez řádu a autority?

Po období přejetí se svobodou přišel čas na návrat ke ctnostem zodpovědnosti. Křesťanská koncepce člověka jako bytosti zkažené hříchem byla úspěšně prověřena tisíciletou historií. Ukazuje také jediný lék na vlčí spády lidské osobnosti: je to socializace, tedy přetvoření novorozence v civilizovaného člověka. Domov, rodina, Církev, škola, média, režim – všichni se musí spojit k vychovávání nových generací s úctou k zásadám, které byly od nepaměti člověku příkladem. Podle mě zásadní důležitost pro úkoly, před kterými vyjmenované instituce stojí, má křesť.

Křesť není jen svatostí, náboženskou událostí – je to také událost kulturní – symbolické přijetí dítěte do národní společnosti, do společnosti a její kultury. Tím, že dítě pokřtí, jeho rodiče a také společnost – která není ničím jiným než rodinou rodin – se zavazují k jeho socializaci, přetvoření této nově zrozené národní jednotky v lidskou osobnost žijící ve společnosti podle jejích zákonů, morálky a zásad. Církev a rodina musí vstoupit podstatně morální hodnoty; společnost je musí prohloubit v procesu výuky; politická třída musí dát mladému člověku dobrý příklad praktických postojů a vlastnictví.

Zatím naše rodina chátá, autorita Církve je odevšad zpochybňována, škola už jen vzdělává a nevyučuje, o politikách ani nemluví. Po patnácti letech rozvolnění a negace všech zásad máme dnes spoustu času k nápravě. A za všechno může falešné pojetí svobody a demokracie!

Dr. Adam Wielomski je bývalým poradcem polského premiéra
Překlad Milan Špinka

NÁRODNÍ MYŠLENKA
Nevládící revue konzervativního nacionalismu
Vydání 4. 1999

O B S A H

Dnes stojí jako tehdy:
„Tape bytostem, kapkami v mořském, mal 1989 v řádu života.“
Janek Dvořák

Vydavatelská firma NE PO BOX 18, Holbava, M. 401 41, e-mail: redakce@narodni-myshlenka.cz

Kde koupit *Národní myšlenku*?
Objednávejte předplatné či jednotlivá čísla na našich adresách; ke každé zásilce je nutno připočítat 17 Kč poštovného bez ohledu na počet zasílaných výtisků. Snažíme se nyní pro vás také nově rozšiřovat distribuční síť. Náš časopis lze získat v prodejních tisku a samozřejmě také na tradičních místech: Bar Bílý boxer, Riegrova 13, Děčín; prodejna tisku, tramvajová zastávka Na Rybníčku, Liberec; areál Delvita u zastávky Karpatská, 1. patro, prodejna Papír, tabák, zlatnictví; Ostrava – Zábřeh, Vlastenecké večery v restauraci Parlament, Ostrava; přednášky Lipového kříže v Kavárně Křesťanského domova mládeže u sv. Ludmily, Praha; redakce NMP, Al. Jerozolimskie 83/9, Varšava.

K dispozici jsou také starší čísla. Napište si o ně!

1/1994 – 2/2002: Vyprodáno

3/2002: Lidská práva a Lužičtí Srbové · Rozhovor s Derekem Turnerem · Rudo – duhová koalice na obzoru · Tyranie liberalismu · O naši nadřazenosti · Proč nevstupovat do Evropské unie · Extremista – produkt politiků? · K padesátému výročí úmrtí Ch. Maurrasse · Doktrína Charlese Maurrasse · Představy národa v publicistice S. H. Vajanského · Kultura: Franco

4/2002: Historie novodobé Národní myšlenky · Rozhovor s Camille Galicovou, vydavatelkou RIVAROLU · Rozhovor s Danielem Zajícem, předsedou VPB · Patnáct argumentů pro trest smrti · Demokracie kontra rodina · EU – hledisko ideologie sjednocení · Hanojská Jana · Dočkáme se nikdy? · Nacionalismus Charlese Maurrasse · Zázrak na Visle roku 1920 · Kultura: Ant. Engel v kontextu čs. meziválečné architektury · Avantgarda po italsku

1/2003 – 4/2003: Vyprodáno

1/2004: Systém a odpor. K problematice ukrajinského nacionalismu · Rozhovor s Vlastimilem Podrackým · EU – federativní, nebo mezivládní přístup? · Co dál s národním hnutím? · Jak mohou konzervativci zvítězit nad kulturním modernismem · Liberální mření, socialistický skleník nebo konzervativní život? · Intermarium – Mezimorí · Geopolitické a ideové koncepce Alexandra Dugiina · Occident · Maurice Barres · Anarchie podle Nietzscheho